

CATALUNYA'ko OLERKARIAK

J. Verdaguer

M. Costa I Llobera

J. Maragall

Depósito legal: BI 2018 -1967

Gráficas ELLACURIA - Buenos Aires, 13 - Bilbao

Etxebarria'tar Juan Anjel

Etxebarria'tar Juan Anjel

CATALUNYA'ko OLERKARIAK

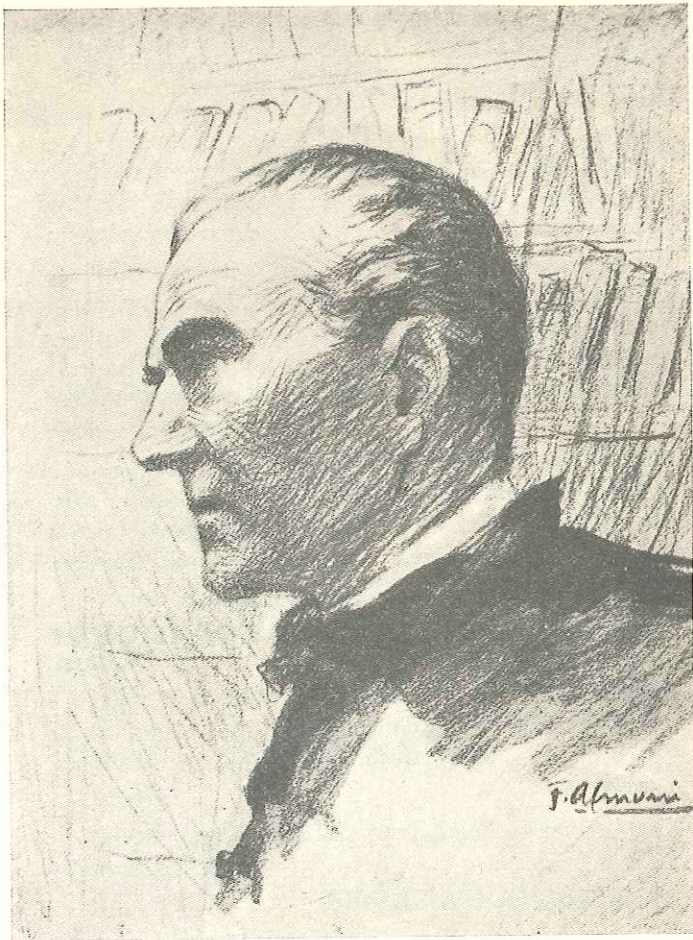
S. Anton'go Katekesia
Euskal - argitalpenak

AGERTUTAKO IDAZTIAK:

1. Phedro'ren Alegiak I
2. Martiale'n Ziri - Bertsoak I
3. Phedro'ren Alegiak II
4. Fatima'ko Ama Birjiña ta Umeak
5. Euskal Iztegi Laburra (A)
6. Esopo'ren Alegiak I
7. Agustin Deunaren Eskutitzak I
8. Gurutz - Bidea
9. Phedro'ren Alegiak III
10. Batikano II Batzar-Agiriak (Eleiza ta kristau ez diran beste erlijioak)
11. Perrault'en Ipuñiak (2-garren argitalpena irarteko)
12. Batikano II Batzar - Agiriak (Gizarte artuemonetako bideak).
13. Apuntes de Vasuence (Segundo Curso)
14. Lope de Vega - Bakar-Autuak
15. Liturji - Goratzarreak
16. Jaungoikoaren Agerpena (Batikano - Agiriak)
17. Maitale Galdua (olerkiak)
18. Lati - izkuntzaren joskera (Orixe)
19. Euskal Iztegi Laburra (B-D)
20. Kristau - Aziera (Batikano Agiriak)
21. Euskal Iztegi Laburra (E-F)
22. Basoko Loreak (olerkiak)
23. Lo ta Amets (olerkiak)
24. Apuntes de Vasuence (Primer Curso)
25. Catalunya'ko Olerkariak.

Algorta'ko
Maguregi'tar Erramon
Igal'tar Maite
senar - emazte barriai,
Venezuela'ra joan baiño len:

*Ameriketan ez aztu
gure Euskalerria,
Eizue zuen etxe,
euskotar - abia*

Jacinto Verdagner Bro

Jacint Verdaguer 1815-garrenean jaio zan ta 1902-garrenean il. Folgarolas erriko semea. Apaiz-gaietxean bertan asi zan bertsoгийн.

«Atlantida» ta «Canigó» bere epiku-lan goitienak. Aberri ta uzkurtz-olerki ugariak ondu eba zan, gaiñera.

Erritar izkera bizia elederrera aldatu eban.

Bere olermena, oldozmenez baiño biotz-eragi ñez beteago dago.

LA BENEDICCIÓ

Surt amb son Infant
la Verge Maria,
surt de Nazaret
amb la llum del dia.
Va a beure a la font,
on beure solia:
ni sols per plorar
fil d'aigua tenia.
Va a veure el forment
si d'or ja seria:
l'ha pres lo rovell
d'una gran neulia.
Va a veure els ramats
de la rodalia:
l'anyell més bonic
estimbat moria
i el pastor que és vell
de pena es feria.
Lo bon Jesuset
a tots beneïa:
¿què més hi farà
la videta mia?

ONESPENA

Andra Maria bere
seiñaz Nazaretik
urten, egun-sentian.
Oi zun iturritik
edatera ba-doa.
Ur-malko-izpirik
bez. Garia ikus, ia
zan urrezaturik.
Laiño lodiak, baiña,
dana dau galdurik.

Zelaiko artaldea
ikustera doa.
Leizean amilduta,
dil gure artxoa.
Bertan dagon artzaiña,
oiñazeak joa.
Jesus onak, ziranai,
onespen gozoa.
Zer geiago egingo,
ene potxoloa?

Fornant al poblet
Jesús i Maria,
a l'ull de la font
lo plor revenia
pel sec regadiu
vessant pedreria.

Com si hi ploqués or
lo blat s'engroguia,
i el pastor guarit
canta d'alegria
veient que l'anyell
jugava i peixia.

Beneix la vall;
la vall refloria;
beneix lo món
que a sos peus tenia:
lo món agrait
son Déu coneixia
i al signe sagrat
d'amor s'estremia.

Jesús eta Maria
erriratu-ala,
iturbegian ura
sortzen ari, pla-pla,
ibarreko arriak
zapaltzen dauzala.
Garia urrezko, urre-
euriaz bezela.
Artzaiñak, poz abestiz,
gogoa zabala.

Bildotsa alai bazka ta
onetsi ibarra.
Ibarra loraturik.
Oin-azpiko lurra
onetsi ta ludiak
agertu eskerra,
Jainkoa ezagutuz.
Maitasun-ikurra
santuki igarriaz,
ikara sarkorra.

VOX DILECTI MEI

Les estrelletes que els ulls clouen
ressol me semblen de sa llum;
los lliris d'aigua que els desclouen,
me fan present del seu perfum.

M'hi fa pensar l'alba que es lleva
quan ja la crida el rossinyol.
Ai!, per una ànima que és seva,
quan Déu hi surt, hi surt lo sol.

Me fa retrets de sa veu dolça
la fontinyola del joncar.
Oh font, rellisca entre la molsa;
oh aucell, redobla en l'alzinar.

... ..

Sento sa veu en la boscúria!
oh font, atura ta remor;
aucells, parau vostra cantúria
deixau parlar al meu Amor!

* * *

VOX DILECTI MEI

Begiak itxiten dituen izarrak,
Aren argi-izpiak iruditzen yataz.
Zabaltzen dabezan lore eder zuriak,
atsegintzen nabe Aren usaiñagaz.

Urretxindorra abes ta abes dan artean,
datorren argiak dakarkit gogora.
Berea dan gogo bategaitik, bertan
Jainkoa urtetea, euzkia da atera.

Iñadiko iturri-otsak Aren abots
gozoa dakarkit gogora. Iturri,
jarrai oroldi-gain zira-zara ta ots.
Ekin, ene txori, pagoa kantari.

Oianean Aren abotsa ba-dantzut!
Ene iturria, surmurra gelditu.
Txoriñoak, eten zuen jarduna. Utz
nere Maitasuna dedien mintzatu.

*Quedéme y olvidéme
y el rostro recliné sobre el Amado.*

SANT JOAN DE LA CREU

L'he trobada en aqueix Cor
la fontana de l'amor
d'aigua fresca i regalada;
aprés que l'aigua beguí,
fontana endins me n'entrí
on no té l'Àngel entrada.

En lo bell mig d'aqueix Cor,
trobí la mar de l'amor,
i em llencí dintre l'onada.
Naufraguí o no naufraguí?
Jesús, Vós sabeu de mi;
jo per Vós me'n só oblidada

* * *

Biotz onetan aurki
dautsut maitetasun-
iturri gozo-oparo.
Ura edan neutsun
eta iturri-barru-
barrura artu nun.
Aingeruak ez dauka
sartzerik an, iñun.

Biotz atsegin onen
erdian, maitezko
itsasoa aurkitu
ta ur-ondorañoko
bat egin nun. Galdurik
ete? Nirekiko
Zeuk jakin, Josu. Zeugaz
nik zana antziko.

TON TRESOR

*Ubi enim thesaurus tuus ibi
est et cor tuum.*

MATH., 6, 21

*On tens lo tresor
allà tens lo cor.*

Si tens lo tresor en terra,
ton esperit volador,
perdent les ales, s'hi enterra.
Si tens lo tresor al Cel,
mentre ací de fulla en fulla
lo temps com flor te despulla.
allí dalt naixes estel.

*On tens lo tresor
allà tens lo cor.*

ZURE ALTXORRA

Ubi enim thesaurus tuus ibi
est et cor tuum.

Math., 6, 21.

Zure altxorra nun datza?
Antxe daukazu biotza.

Zure altxorra lureon
gorde ezkeru, zure gogo
egalaria, egoak
galduta, berton egongo.

Altxorra, barriz, zeruan
euki ezkeru, lurean
aldiak lora-antzo orriz
mutiltzen zaitun artean,

zeru-goietan izartu
egiten zara. Nun datza
zure altxorra? Bertantxe
eukiko dozu biotza.

LA SEGA

*Qui seminant in lacrimis in
exultatione metent.*

PSALM 125, 5

Llavor que estàs en la terra,
deixa que passe l'hivern
i que s'enflore la serra;
lo Sembrador que t'enterra
t'estima amb amor etern.

Darrera el temps d'agonia
vindran lo mes de Maria
i sant Joan amb falç d'or,
i segarà l'alegria
lo que sembrà la tristor.

UZTARO

*Qui seminant in lacrimis
in exultatione metent.*

Psalm. 125, 5.

Lurpean zauden azia,
utz doala negua,
loratu arte mendia.
Lurpetzen zaitun nausia
beti-maitez piztua.

Il ondoren etorriko
yatzu Miren'en illa
ta Jon deuna, itai urrezko
Pozez joango, betosko
erein azian billa.

CX

Lo ferro fred del meu cor
malleu-lo, Senyor, encara;
quan com cera lo tindreu
graveu-hi la vostra cara.

CX

Ene biotz-burni otza
bigundu, Jauna, gogara;
argizari lez danean,
ezar bertan zure itxura

M. Costa I Llobera

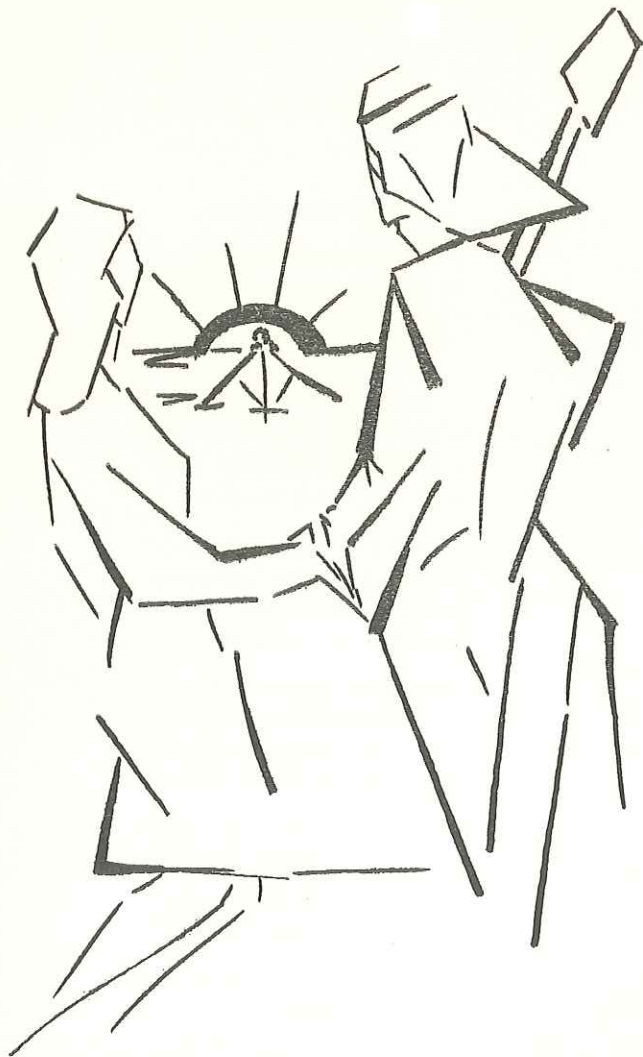
Miguel Costa, Jr

*Miquel Costa i Llobera Pollença'n jaio zan,
1854-ko epaillaren 5-garrenean. Andikien semea;
bere gurasoak Formentor'ko lurraldearen jaubeak
ziran: Bertako baso-mendietan olerki-gai ugaria
edan eutsun sarri.*

*Olerkari klasikua da, neurtitz-gintza sendoa,
neurri zeatza ta esaera naroa darabiltz beti-ta. Alan
be, erromantiku-su-garra alde batera itxi barik.*

*Idazti ugariak argitaratu zituan: «Poesies»,
1885; «Líricas»; «Horacianes» eta abar.*

*Beronek emon eutson lenengoz katalunierari
goi-leku bat elederrean.*

MARINA

Canta i voga el mariner
tot sol dins la seva nau;
i al fons serè del cel blau
aguaita l'estel primer.

I la nau, seguit seguit,
se balandreja i avança;
i sobre el mar en bonança
vola adormida la nit.

L'embatol de la ribera
papalloneja pel mar
i fa l'aigua tremolar
amb sa carícia lleugera.

I amb lo cant del mariner
porta a les ones llunyanes
perdudes veus de campanyes
i aromes de taronger.

Angels de pura claror
arreu l'estelada encenen;
i baix de l'aigua s'estenen
llums de blava resplendor.

Estels pel cel de la nit,
claror dins l'abisme blau,
i en mig suspesa la nau
com si anàs per l'infinit...

ITXASTARRA

Bere ontziskan ba-doa
arrantzalea, kantari;
ortze urdin sakonean
artizarra barrandari.

Ontziska astiro-astiro,
kulunkaz, aurrera doa.
Itxas-gane baretsuan
gauak dagi lo gozoa.

Ego-aizea itxasoan
arat-onat, pausu geldiz,
bere ikutu leunaz
ur-ganea dardaraziz.

Mariñel-kantaz batera
ba-daroaz kresalan gain
kanpaien soifü motela
ta urresagarren usain.

Argi utsezko gotzonek
goian izarrak piztutzen;
uraren pean milla argik
dizdira urdin zabalitzen.

Ortze illunean izarrak,
leize urdiñean argi;
bion artean Gau datza,
Betikotasun-bidazti.

A baix parla enamorada
l'ona del mar infeel;
i, tremolant dins el cel,
parla de Déu l'estelada.

I, alçant els ulls a l'altura
i d'enyorança cantant,
se'n va el mariner remant
damunt la mar insegura.

... ..
Qui no sent el mariner
com va remant sense pau?
Qui sap on serà la nau
al morir l'estel darrer?

Itxaso asarre-beran
olatuak maitemiñez.
Izarrak Jainkoa'tzaz itz
zeruan ñir-ñir egiñez.

Begiak gora jazorik,
esku biak arraunetan,
urruti-miñez kantari
arrantzalea itsasoan.

.....
Arrantzalea urduri
doa, gogor arraunean.
Noraiño elduko ontziska
azken izarra itzaltzean?

NOCTURN

Quan la nit amb son misteri
encisa serres i valls,
i el pastoret solitari
sent que és l' hora de l' espant;
quan les muntanyes escolten
parlar en somnis la mar,
i qualche estrella caiguda
se perd per l' immens espai;
quan la flor somniadora
bada son calze nevat,
i beu rosada, i aixeca
son aroma virginal;
llavors, a voltes, boirosa,
llunyana te veig passar,
reina blanca de mos somnis
qui del cel no baixarás!

GAU-ALDI

Illunak bere ezkutuakin
mendi ta ibarrak lilluraz
bete ta artzaiñak, bakartadean,
izu-aldi daun denporaz:

Mendiak lotan itsasoak itz
dagiala entzutean:
Izar jausiren bat mugabako
ortzean galdu-orduan:

Lora amestiak bere edurrezko
lore-kukulua idegiz,
iñontza edan ta usain garbia
zabalduten dauan garaiz:

Orduantxe, maiz, ikusten zaitut
laiñotan bildua, urrin,
zerutik jausko ez zaran nire
amets zurien Erregin!

RECOLLIMENT

Lluny, al cor d'unes aspres muntanyes
que may petja del món ha tacat
d'un desert en les verges entranyes,
mira el cel un verger ignorat.

Allà brolla la font de la vida,
i s'hi bada el nou lliri d'amor;
veu d'oracle pel món no sentida
té allà el bosc en secreta remor.

Aigua hi corre tan pura, tan pura,
que fins àngels s'hi van a mirar:
quí una gota en tastàs, oh dolçura!,
mel den món no voldria tastar.

Ai! Qui el vol del colom me daria
per volar al verger abscondit...!
—Bat les ales del cor que l'ansia,
vola lluny... dins ton propi esperit!

BARRURATZE

Urruti, lurtarren urratsak iñoz
loitu-bako mendi lakatz-erdian,
bakar-leku baten barne ederrean,
baratz ezkutua da zerura soz.

Bertan, bizi-iturri bor-borka ari,
maitetasun-lili barri zabaltzen.
Lurrak ez digarren igarle-itzen
ots ixil dario an basoari.

Atarañoko ur garbi-garbia
da an, euren buruak ikusten doaz
aingeruak. Tanta bat dastatuaz,
murtxatuko ez nik ludi-ertzia.

Egatzeko baratz ezkutukora,
uso-egada nork emongo niri!
Aren irtikaz dan biotz-egoai
erain. Joan urrun... zeure gogora!

DINS UN JARDI SENYORIAL

Plau-me avançar per un jardí desert,
quan creix l'ombra dels arbres gegantina,
vegent sota el ramatge que s'inclina
com lluny blaveja l'horitzó entreobert,

vegent muntanyes de contorn incert,
i en la pols d'or amb què la llum declina
daurada bellament qualche ruïna
dins la planura que en la mar se perd...

Plau-me veure de marbres rodejat
l'estany, on neden sobre l'aigua pura
bells cignes de plomatge immaculat,

i plau-me omplir la solitud obscura
de mon cor, amb la triple majestat
de la història, de l'art i la natura.

BARATZ ANDITSU BATEN

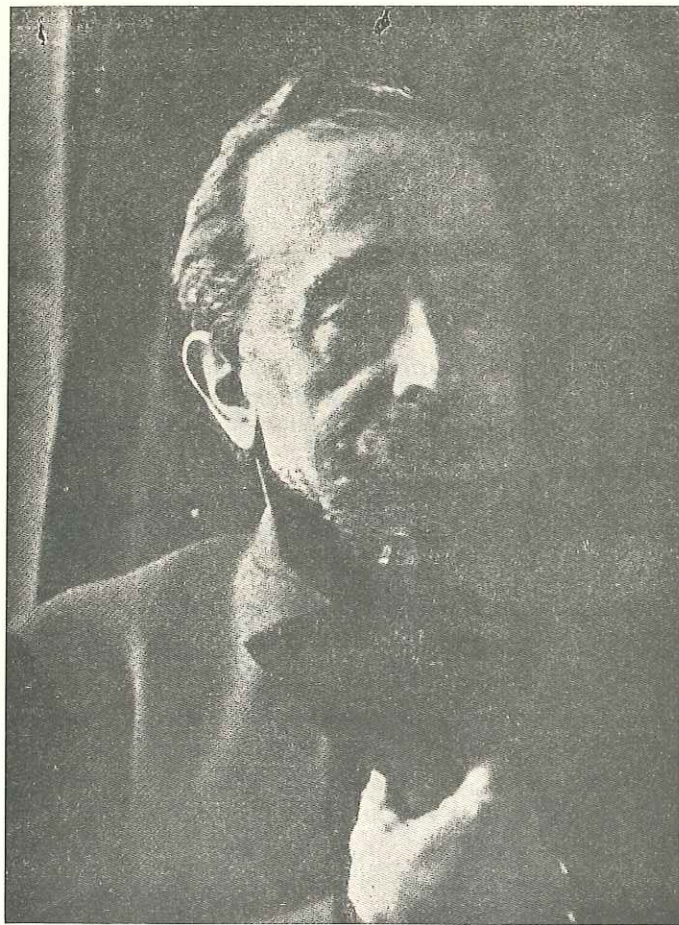
Atsegin yat baratz bakartian zear
ibiltzea, zuaitz-itza andia azi-
garaiz, ta abar makur-artean ikusi
nola osertza urdin oi dan, zabaltzear.

Ertz-bako mendiak ikus; ta illunabar
urreztatuaren argiz zuri-gorri,
itsasoraiñoko zelai-betegarri,
begientzat eder dagerren ormatzar.

Ur gardenaren gain igeri, kisne eder
luma-zuridunak dabiltzan zingira
arbiziz esia eder yat, alaber.

Ene biotzeko bakar illunkara
iruko andiaz asetzeak, Eder-
Edesti-Izadiz, daragist zirrarra.

J. Maragall

Joan Maragall.

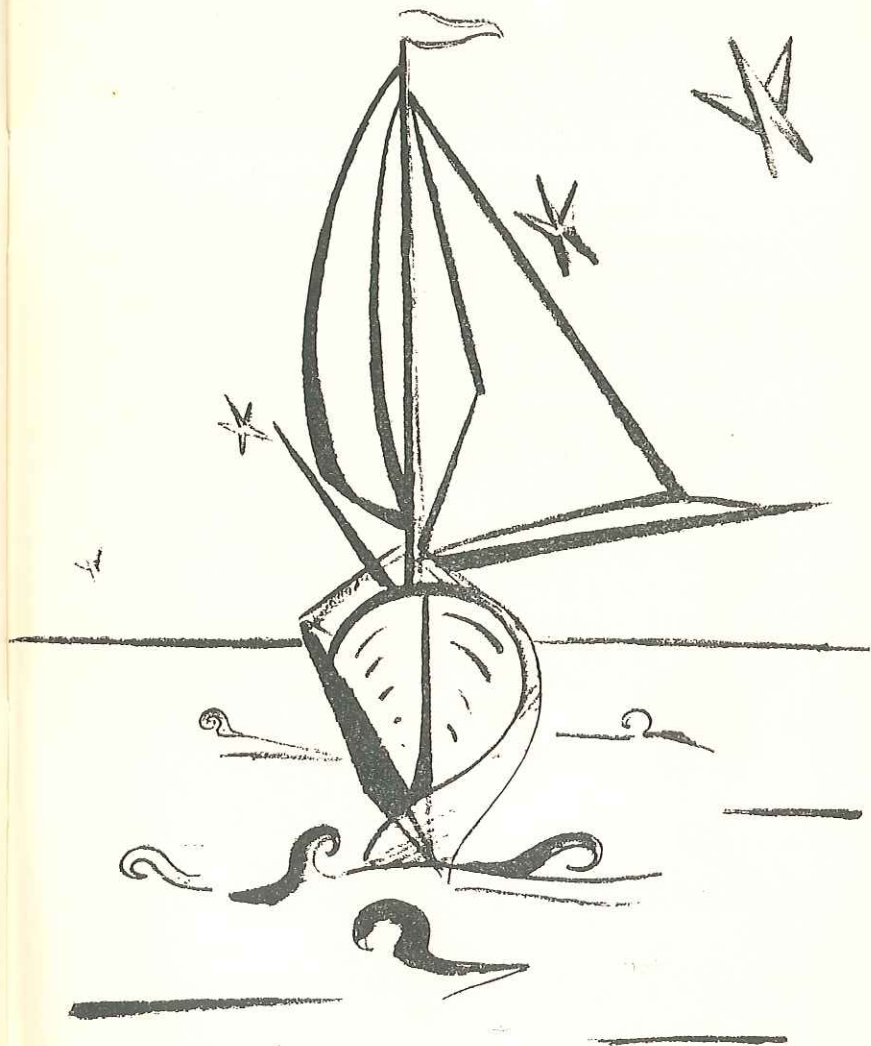
JOAN MARAGALL

1860-ko urrillaren 10-garrenean jaio zan Barcelona'n. Ola-jaubeen semea, aitarenean aritu zan lanean. Aurrerago, lege-gizon ikasi eban. Ogeitabat urteko zalarik, Badalona'ko Lora-jokuetan «Flor Natural» dalako ori irabazi eban. Arrezke-ro, 1894, 1896 ta 1904-garrenean sari barriak atara ebazan Barcelona'n.

Ango uri-nagusiko izparringietan idazten asi zanekoxe, izen andia lortu eban, here buru-argitasun, adimen-zorroztasun ta biotz-berotasunagaitik.

1891-garrenean bere lenengo olerki-idaztia atara eban: berak egiñikoak eta Goethe'ri itzulitakoak. 1895-garrenean «Poesies» argitaratu eban. 1900-garrenean, «Visions i cants»; «Les disperses» 1904-garrenean; «Enllà» ta «Seqüències» 1906 ta 1911-garrenetan.

Bere etxean il zan, 1911-garreneko abenduaren 20-garrenean. Catalunya'ko Renaixença ta Post-Renaixença arteko gizaldi erdi orretan bere idazlanak izen ta eragin andia izan dabe.

LA MAR ESTAVA ALEGRE...

La mar estava alegre, aquest migdia:
tota era brill i crit i flor d'escuma,
perquè feia molt sol i el vent corria.
Al lluny se veia un gran mantell de bruma
Damunt les ones, amb les veles dretes,
les barques hi brincaven com cabretes.

1907

ITSASOA ALAI EGOAN...

Itsasoa alai egoan gaurko
eguerdian: dana txistu ta
oiu ta bitsa, egoalako
bero andi ta aize txistuka.

An urrutian laiño-oiala,
lodi-lodia, ikustatzen zan.
Ugin-gaiñean, oial-puztuta,
ontziak jauziz, bildots-moduan.

Gure OLERTI'ren orrialdeetan bere, BEI
ITSUA-LA VACA CEGA- irakurri al izan dogu
Orixe'k euskeratuta (OLERTI, I-II, 1962,
8-garren orrialdean)

FLAMEJA AL SOL PONENT...

Flameja al sol ponent l'estol de veles
en el llunyà confí del cel i l'aigua.
La mar, inquieta, com un pit sospira
en la platja reclosa i solitària.
D'on pot venir la inquietud de l'ona?
Ni un núvol en el cel... ni un alè d'aire...
D'on pot venir la inquietud de l'ona?
Misteri de la mar! L'hora és ben dolça.
Flameja, al sol ponent, l'estol de veles.

*1911

EGUZKI-SARTUKERAN DIZDIRAZ...

Eguzki-sartukeran ontzien oialak
diz-diz, zerua uragaz batzen dan tokian
Itsasoa, urduri, bular baten antzo
asperenka ondartza-bazter bakartian.

Nundik yatorke uñai ezin egon ori?
Odeirik ez zeruan... Aize-izpirik ez da
Itsaso-ekzutuki, liparran gozoa!
Sarkaldean ontzien oialak diz-dizka

L'AMETLLER

A mig aire de la serra
veig un ametller florit:
Déu te guard, bandera blanca,
dies ha que t'he delit!

Ets la pau que s'anuncia
entre el sol, núvols i vents...
No ets encara el mellor temps,
pro en tens tota l'alegria.

* 1904

ARANONDOA

Aran bat loretan dakust
mendi aldapa-erdian:
Agur, ikurrin zuria,
opa zaitut aspaldian!

Eguzki odei ta aizetan
baitator, zu lez, bakea...
Oïño ez sasoi onena;
ordun zure poz-betea

EXCELSIOR

Vigila, esperit, vigila,
no perdis mai el teu nord,
no et deixis du' a la tranquila
aigua mansa de cap port.

Gira, gira els ulls enlaire,
no miris les platges roïns,
dóna el front an el gran aire,
sempre, sempre mar endins.

Sempre amb les veles suspeses
del cel al mar transparent,
sempre entorn aigües esteses
que es moguïn eternament.

Fuig-ne, de la terra immoble,
fuig dels horitzons mesquins:
sempre al mar, al gran mar noble;
sempre, sempre mar endins.

Fora terres, fora platja,
oblida't de tot regrés:
no s'acaba el teu viatge,
no s'acabarà mai més...

* 1895

EXCELSIOR

Erne egon, ene gogo ori,
ez galdu zure elburua,
ur garden-geldi dala-ta
ez jo iñungo portua.

Begiratu urrunera,
itxi ondartzza kazkarrak,
zeru ta itsasora beti
biurtu zure begiak.

Oialak beti zabalik
zerutik itsasoraíño;
egon beti ur anditan,
igika dagoz betiko.

Iges egin lur gelditik,
uskeriak bertanbera
utz: andi ta bakun da-ta,
beti itsaso zabalera.

Utikan lur ta ondartzak.
Ez dago itzultzerik: zure
ibilkuntza ez da amaitu,
iraungo dau betiere.

Zaitegi'k bere GOLDAKETAN olerki berori
dakar ederki euskeraturik.

BILLABIDEA

IZENAK

ORRIALDEAK

J. Verdaguer:

Biotz onetan aurki.	15
Ene biotz-burni otza	21
Onespena.....	9
Uztaro	19
Vox dilecti mei	13
Zure altxorra	17

M. Costa I Llobera:

Baratz anditsu baten	35
Barruratze	33
Gau-aldi	31
Itxastarra	27

J. Maragall:

Aranondoa	45
Eguzki-sartukeran dirdiraz	43
Excelsior	47
Itsasoa alai egoan	41